

Omgevingsprogramma Duurzaam Veere 2022-2025

Inhoud

Samenvatting.....	2
1. Inleiding.....	4
2. Waar staan we nu en wat is onze opgave?	5
3. Duurzaam Veere.....	8
4. Thema Leefomgeving	12
5. Thema Energietransitie	19
6. Thema Klimaatadaptatie	28
7. Thema Circulaire Economie.....	33
8. Thema Duurzame mobiliteit.....	38
9. Uitvoering.....	43

Versie definitief

Vastgesteld door gemeenteraad 16 december 2021

Gepubliceerd 22 december 2021

In werking 1 januari 2022

Samenvatting

We willen een duurzame gemeente Veere voor nu en voor later. Dit betekent dat we onze leefomgeving zo gebruiken dat deze ook in de toekomst een goede leefomgeving blijft. We zijn daarvoor goed op weg maar hebben nog een grote opgave te gaan. We moeten vooral toe naar een flinke reductie van de CO₂ uitstoot. Dit gaan we doen door energieneutraal te wonen, ondernemen, vervoeren, werken en recreëren. We gaan energie besparen en de benodigde energie duurzaam opwekken. We gaan ons ook aanpassen aan het veranderende klimaat.

We werken de komende jaren aan 5 hoofdthema's:

1. Het behouden en verbeteren van de leefomgeving zien we als overkoepelend thema, weliswaar ook met eigen doelen en acties.

Daarnaast zetten we in op:

2. Energietransitie - 49% CO₂ reductie in 2030 en 95% CO₂ reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een aardgasloze gemeente Veere in 2050.
3. Klimaatadaptatie - de gemeente Veere in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust.
4. Circulaire economie - de gemeente Veere circulair in 2050.
5. Duurzame mobiliteit - Duurzame mobiliteit draagt bij aan CO₂ reductie in 2030 en 2050.

In het programma per thema geven we aan hoe we dit gaan halen en welke acties we daar voor gaan uitvoeren in 2022 en 2023.

Voor het halen van de doelen uit dit programma en de snelheid waarmee we die doelen halen zijn we samen aan zet. Niet alleen Rijk, Provincie en Gemeente, maar ook en vóóral inwoners, bedrijven, instellingen en toeristen. Duurzaamheidsmaatregelen raken ons dagelijkse leven en sommige doelen vragen gedragsverandering. Verbondenheid tussen alle partijen is belangrijk om de gezamenlijke doelstellingen te halen. Ook inspiratie, communicatie en educatie dragen bij aan het halen van de doelstellingen.

Voor de uitvoering van het Omgevingsprogramma Duurzaam Veere trekken we in 2022 €115.000,- uit. Met ingang van 2023 ramen we jaarlijks een budget van €100.000,- voor uitvoering. Voor de thema's Circulaire economie en Duurzame mobiliteit is met ingang van 2023 samen 1 fte extra nodig. Deze bedragen en fte's zijn opgenomen in de (meerjaren) begroting.

Voor de uitvoering van de Transitievisie Warmte en het opstellen van wijkuitvoeringsplannen de komende jaren hebben we (veel) meer capaciteit nodig en dit is een nieuwe taak. De komende jaren gaan we in overleg met kernen wijkuitvoeringsprogramma's opstellen en volop inzetten op isoleren. Deze extra capaciteit is nog niet meegenomen in de Veerse meerjarenbegroting. De (tijds) haalbaarheid en betaalbaarheid van de Transitie Visie Warmte is afhankelijk van extra Rijksmiddelen. Meerdere gemeenten in Nederland geven aan het Rijk aan dat voor de uitvoering van de TVW Rijks gelden nodig zijn, we willen het Rijk en de VNG hier samen met Zeeuwse partners een brief over sturen.

1. Inleiding

Aanleiding

In de afgelopen jaren hebben op landelijk niveau vele ontwikkelingen plaatsgevonden op het gebied van duurzaamheid. Zo zijn onder andere het Klimaatakkoord, het Deltaplan Ruimtelijk Adaptatie en het Nationaal Grondstoffenakkoord opgesteld met daarin bindende afspraken waaraan ook Veere moet voldoen. Daarom is er behoefte aan een nieuw integraal Duurzaamheidsprogramma dat het Duurzaamheidsplan 2017-2022 van de gemeente Veere opvolgt. Het beleid in dit Omgevingsprogramma Duurzaam Veere 2022-2025 legt de verbinding tussen de landelijk (en regionaal) gemaakte afspraken, lokale ambities en beleid en de inspanningen en acties die daaruit volgen.

Werkwijze

In de omgevingsvisie komen de Veerse ambities te staan op onder andere het gebied van duurzaamheid. Onze ambitie is een aantrekkelijke en gezonde woon- en leefomgeving met een vitale samenleving en economie. Op 30 september 2021 stelde de gemeenteraad de hoofdlijn Omgevingsvisie Veere 2047 vast. Deze hoofdlijn werken we verder uit in een volledige omgevingsvisie. Dit Omgevingsprogramma Duurzaam Veere valt straks onder de Omgevingsvisie en wordt een vrijwillig of onverplicht programma op grond van artikel 3.4 en 3.5 van de Omgevingswet. In de Omgevingsvisie geven we aan wat onze visie en doelen zijn voor een duurzaam Veere. In dit omgevingsprogramma geven we aan hoe we deze gaan bereiken, wanneer en met welke middelen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 kijken we eerst waar we nu staan en wat onze opgave is voor een duurzame gemeente Veere.

In hoofdstuk 3 leggen we uit wat wij verstaan onder een duurzame gemeente Veere en wat onze ambitie is.

In hoofdstuk 4 t/m 8 omschrijven we de 5 hoofdthema's: welke kaders zijn er, wat is ons doel en hoe gaan we dat doel halen? Aan het eind van ieder thema staat de uitvoeringsagenda voor 2022 en 2023.

In hoofdstuk 9 beschrijven we hoe we dit Omgevingsprogramma uitvoeren. Welke instrumenten en middelen zetten we in om onze doelen te halen en de geplande acties uit te voeren.

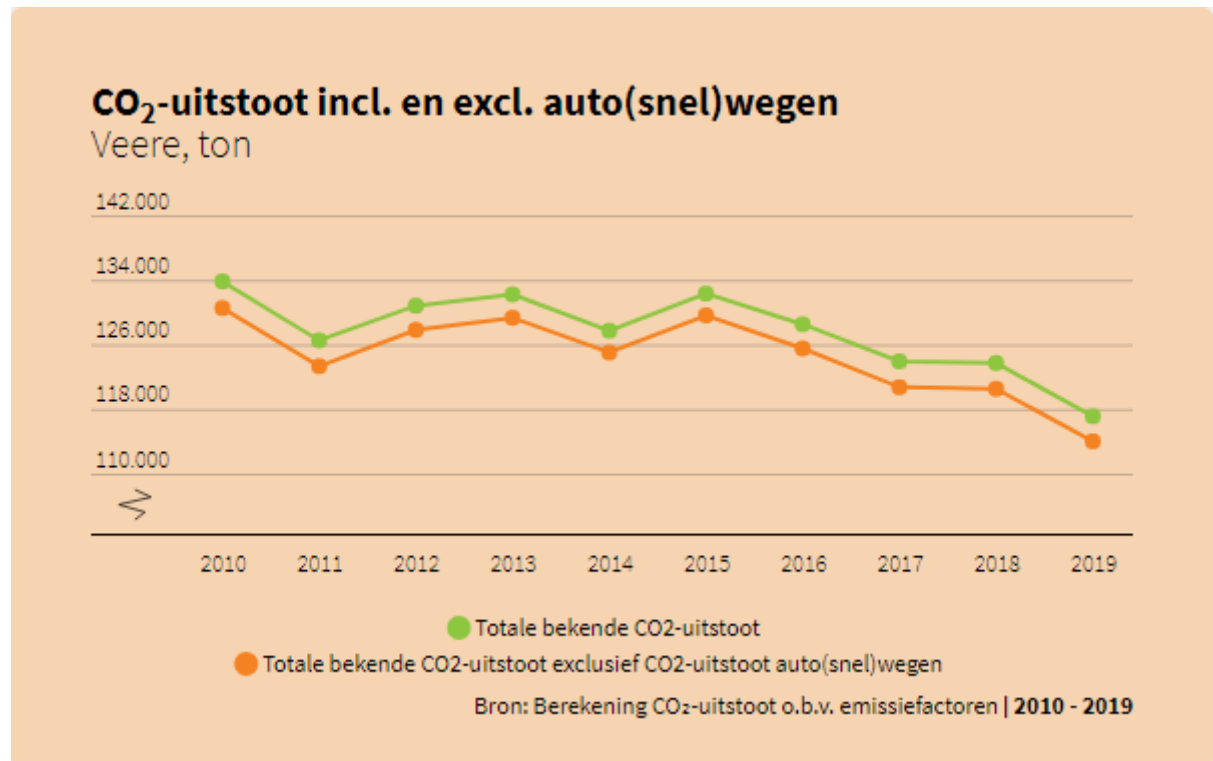
2. Waar staan we nu en wat is onze opgave?

Duurzaamheid is al jaren een belangrijk onderwerp in de gemeente Veere, waar steeds méér aandacht voor komt. Duurzaamheid wordt steeds belangrijker en urgenter en het draagvlak er voor steeds groter. Keuzes zijn steeds duurzamer, soms ten koste van andere factoren zoals geld of praktische toepasbaarheid. Het is een kant die we op willen en moeten voor het behoud van onze aantrekkelijke en gezonde leefomgeving en natuur. In de gemeente Veere voeren wel al meerdere jaren een actief duurzaamheidsbeleid.

CO₂ uitstoot

De CO₂ uitstoot in de gemeente Veere laat een dalende trend zien. We stoten CO₂ uit als gevolg van gas- en elektriciteitsverbruik en uitstoot van autowegen. In 2019¹ stootten we 117.100 ton CO₂ uit. Ten opzichte van 2015 is de CO₂ uitstoot in de gemeente Veere met 11,5 procent gedaald.

We moeten en willen toe naar een CO₂ reductie ten opzichte van 1990. In 2030 moeten we 49% minder uitstoot hebben dan in 1990 en in 2050 95%. De CO₂ uitstoot in de gemeente Veere was in 1990 ongeveer 124.000 ton. Dat betekent dat we toewerken naar een CO₂ uitstoot van maximaal 63.000 ton in 2030 en een CO₂ uitstoot van maximaal 6.000 ton in 2050. Binnen nu (peiljaar 2019) en 2030 moeten we zorgen voor een daling van 46% van de uitstoot.

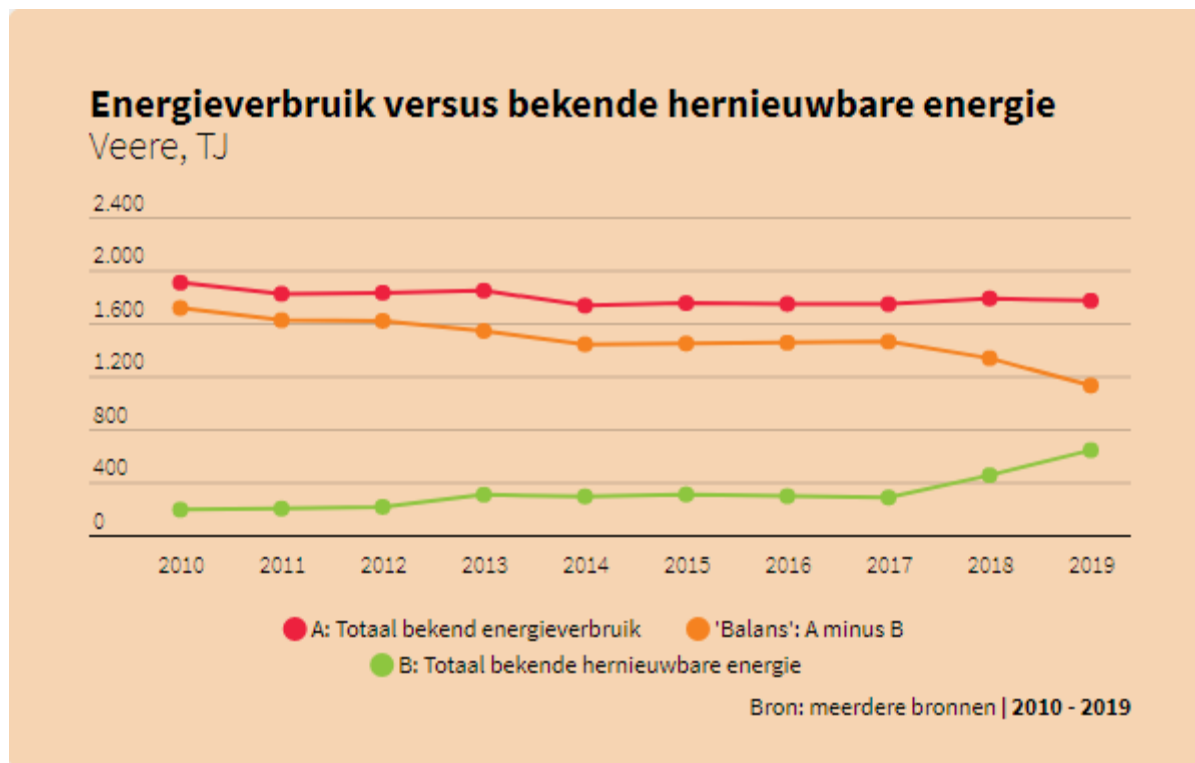
¹ Gegevens komen met vertraging op klimaatmonitor.nl, cijfers van 2019 zijn op dit moment de meest recent beschikbare.

Energieverbruik en hernieuwbare energie

In 2019 verbruikten we 1.771 TJ energie zoals gas, elektriciteit en voertuigbrandstoffen in de gemeente. We zien een licht dalende trend. Eerste belangrijke stap is altijd het besparen van energie waar mogelijk.

We wekten in 2019 640 TJ hernieuwbare energie op. Dat is 36% van ons energieverbruik.

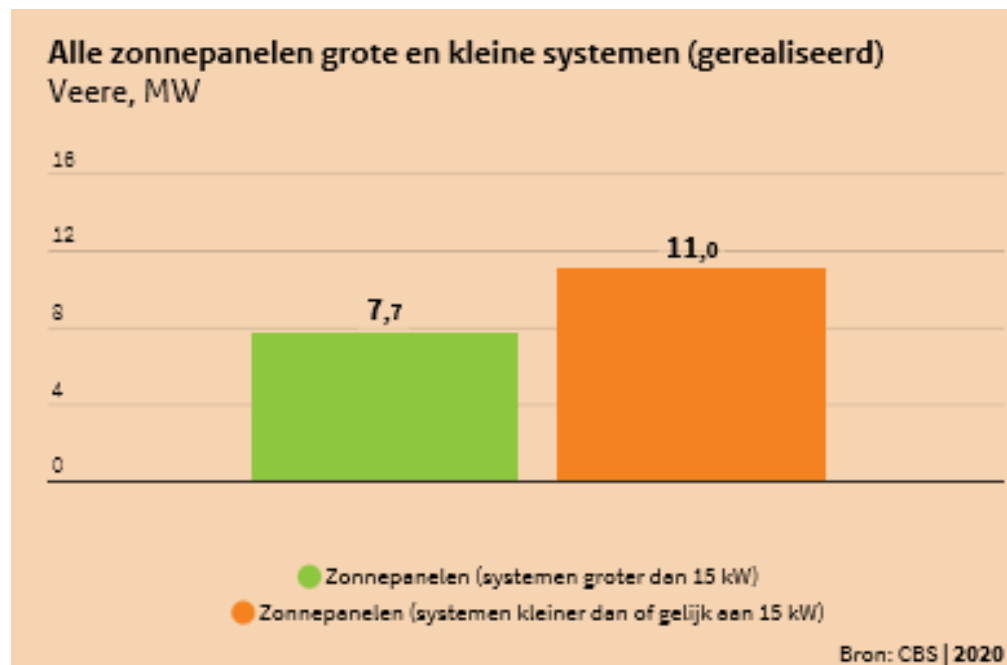
Het grootste aandeel van de opgewekte hernieuwbare energie is windenergie (516 TJ). Dit is vooral van de windmolens op Neeltje Jans. De afgelopen jaren werden hier molens bij geplaatst en vernieuwd. Dit is goed terug te zien in de stijging van het aandeel hernieuwbare energie. De hoeveelheid hernieuwbare energie uit zon (45 TJ) stijgt ook en we verwachten dat die lijn steeds verder doorzet. Zonnepanelen op daken worden steeds betaalbaarder en interessanter als investering.

De cijfers geven aan dat we al veel hebben gedaan, maar dat we nog een hele grote opgave voor ons hebben. We willen de kwaliteit van onze leefomgeving behouden voor nu en in de toekomst. Om de kwaliteit te behouden moeten we ook in de gemeente Veere de komende jaren nog actiever aan de slag om de CO₂ uitstoot terug te dringen.

Dit kunnen we in de gemeente Veere vooral doen door verder energie besparen, gebouwen isoleren, mobiliteit verduurzamen en toe gaan naar een afvalloze samenleving en circulaire economie. Daarnaast moeten we de energie die we nodig hebben duurzaam opwekken (zon/wind) en het gebruik van aardgas beperken door inductiekoken en voornamelijk elektrisch verwarmen (warmtepompen).

Bovenal willen we onze leefomgeving en omgevingskwaliteiten zoals stilte, donkerte, natuur, biodiversiteit en bodem-, lucht- en waterkwaliteit behouden en waar mogelijk verbeteren. De biodiversiteit gaat achteruit en natuurgebieden staan onder druk. De stikstofneerslag in natuurgebieden moet daarom omlaag.

In Nederland verandert het klimaat. De temperaturen stijgen. Er is meer kans op een extreme regenbui, op een hittegolf en op langere, droge periodes. Door droogte daalt de bodem op sommige plekken in Nederland. De zeespiegel stijgt en er is meer kans op overstromingen. Klimaatverandering heeft grote gevolgen voor de gezondheid, de leefbaarheid en de economie. We moeten ons voorbereiden op de risico's van het veranderende klimaat en hierop de omgeving aanpassen.

3. Duurzaam Veere

Ambitie

We willen ervoor zorgen dat we in 2047 nog steeds een aantrekkelijke, vitale en gezonde gemeente zijn. De omgevingsvisie geeft richting voor toekomstig beleid en brengt focus aan. Ze bouwt voort op wat Veere is en we zijn er trots op! Een gezonde leefomgeving is hierin belangrijk. Het gaat dan niet alleen om de mate waarin we gezonde keuzes maken in ons leven, maar ook om zaken die te maken hebben met het milieu, klimaat en duurzaamheid. Een gezonde leefomgeving bij aan de gezondheid van mensen door gezond gedrag te bevorderen (actief bewegen, bewuste voeding, milieubewust) en tegen risico's te beschermen (milieu, klimaat en duurzaamheid).

Ambitie: We willen een gezonde en duurzame leefomgeving voor nu en voor later.

We zien het als belangrijke taak voor huidige en toekomstige generaties om te zorgen voor een gezonde en duurzame leefomgeving. Deze ambitie bereiken we doordat de gemeente, bedrijven, instellingen, inwoners en toeristen samenwerken, begrip hebben voor een duurzame samenlevingen en hierin hun eigen verantwoordelijkheid nemen.

Definitie Duurzaamheid: Onze leefomgeving zo gebruiken dat deze ook in de toekomst een goede leefomgeving blijft.

We focussen met ons Duurzaamheidsprogramma op het bereiken en behouden van een gezonde leefomgeving en het behouden van goede omgevingskwaliteiten. Met als grootste opgave voor de komende jaren dat iedereen in de gemeente Veere energieneutraal en CO2 neutraal gaat wonen, ondernemen, vervoeren, werken en recreëren.

Afbakening

Duurzaamheid is een breed begrip. Voor het 'Omgevingsprogramma Duurzaam Veere 2022-2025' definiëren we duurzaamheid aan de hand van vijf hoofdthema's die onderdeel uitmaken van de thema's uit de onze omgevingsvisie.

5 hoofdthema's:

1. **Leefomgeving** – onderdeel van 'Aantrekkelijk Veere' in de omgevingsvisie
2. **Energietransitie** – onderdeel van 'Duurzaam Veere' in de omgevingsvisie
3. **Klimaatadaptatie** – onderdeel van 'Klimaatbestendig Veere' in de omgevingsvisie
4. **Circulaire Economie** – onderdeel van 'Duurzaam Veere' in de omgevingsvisie
5. **Duurzame Mobiliteit** - onderdeel van 'Bereikbaar Veere' in de omgevingsvisie

We kiezen voor deze vijf hoofdthema's, omdat het alle relevante beleidsvelden op het gebied van duurzaamheid voor de gemeente Veere dekt. Waarbij het hoofdthema (behouden en verbeteren) Leefomgeving het overkoepelende doel is voor de andere thema's.

Verbinding

De hoofdthema's kunnen niet los van elkaar gezien worden. Dit Omgevingsprogramma Duurzaam Veere zorgt voor verbindend beleid en voor integrale regie voor de onderliggende beleidsthema's.

Prioritering

Voor een kleinere gemeente zoals Veere zorgen de duurzaamheidsopgaven voor een flinke belasting van de ambtelijke organisatie. Voor het bepalen van de prioritering in ons beleid en uitvoering spelen een rol:

1. Landelijke en provinciale verplichtingen en afspraken
Deze leiden tot concreet uit te voeren duurzaamheidsbeleid voor onze gemeente en een aanzienlijk deel van onze inspanningen komt daaruit voort. Landelijke en provinciale verplichtingen en afspraken bepalen ook vaak het maximale tijdspad, bijvoorbeeld wanneer we hoeveel CO₂ reductie moeten halen of wanneer onze economie circulair moet zijn. We geven hoogste prioriteit aan het behalen van landelijke en provinciale verplichtingen en afspraken.
2. Lokaal beleid: impact en invloed bepalend
We geven aanvullend prioriteit aan eigen beleid en ambitie. We bepalen dit (grotendeels) zelf en dit beleid en deze acties zijn aanvullend op en verdergaand dan landelijke en provinciale verplichtingen, ze hangen samen met bestaand beleid en ambitie, bijvoorbeeld eerder de

verplichte CO₂ reductie halen bij gemeentelijk vastgoed. We houden daarbij rekening met de te realiseren impact om bij te dragen aan de hoofddoelstellingen. Binnen de ruimte die er is voeren we eerst de meest impactvolle maatregelen en acties uit. Daarbij kijken we ook op welke ontwikkelingen de gemeente directe invloed heeft, en op welke ontwikkelingen de gemeente beperkte of slechts indirecte invloed heeft.

Omgevingsprogramma Duurzaamheid

Leefomgeving

- Behouden en verbeteren van kwaliteiten van de fysieke leefomgeving

Onderdelen

- Biodiversiteit en natuur
- Bodemkwaliteit
- Luchtkwaliteit
- Stilte
- Donkerte
- Waterkwaliteit
- Externe veiligheid

Provinciaal kader

- Behouden en versterken van kwaliteiten van de fysieke leefomgeving

Landelijk kader

- Behouden en versterken van kwaliteiten van de fysieke leefomgeving

Energie transitie

- 49% CO2 reductie in 2030 tov 1990
- 95% CO2 reductie in 2050 tov 1990

Onderdelen

- Regionale Energie Strategie Zeeland
- Besparen en isoleren
- Verduurzamen energie
- Zon/wind energie
- Transitie visie warmte
- Verduurzamen maatschappelijk vastgoed
- Lokaal inkopen

Provinciaal kader (RES)

- 49% CO2 reductie in 2030 tov 1990
- 95% CO2 reductie in 2050 tov 1990
- In 2050 hebben we goed geïsoleerde woningen en gebouwen die we verwarmen met duurzame energie

Landelijk kader

- 49% CO2 reductie in 2030 tov 1990
- 95% CO2 reductie in 2050 tov 1990

Klimaat adaptatie

- Klimaatbestendig en waterrobuust ingericht in 2050

Onderdelen

- Klimaatadaptatie
- Wateroverlast
- Hitte
- Droogte
- Overstroming
- Bodemdaling
- Waterberging

Provinciaal kader

- Klimaatbestendig en waterrobuust ingericht in 2050

Landelijk kader

- In 2020 klimaatadaptatie verankerd in regioplannen
- Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht

Circulaire economie

- Afvalloos in 2050

Onderdelen

- Afval minderen
- Duurzaam inkopen
- Circulair produceren
- Hergebruiken

Provinciaal kader

- Het ontstaan van afvalstoffen zoveel mogelijk beperken
- Stimuleren ketengericht afvalbeleid

Landelijk kader

- Nederland volledig circulair in 2050
- Minder gebruik van grondstoffen
- Nieuwe grondstoffen zo veel mogelijk duurzaam
- Nieuwe productiemethodes ontwikkelen en nieuwe producten circulair ontwerpen

Duurzame mobiliteit

- 49% CO2 reductie in de Mobiliteit in 2030

Onderdelen

- Elektrisch rijden
- Laadinfrastructuur
- Autodelen
- Mobiliteitshubs

Provinciaal kader (RES)

- 49% CO2 reductie in de Mobiliteit in 2030
- Faciliteren en stimuleren realisatie (semi) openbare laadpunten
- Zeeuwse routekaart laadinfrastructuur, stappenplan richting 2030

Landelijk kader

- 20% CO2 reductie in de Mobiliteit in 2030

4. Thema Leefomgeving

(Omgevingsvisie: Aantrekkelijk Veere)

We hebben in de gemeente Veere over het algemeen een goede kwaliteit van de leefomgeving. De rust en de natuur zijn belangrijke waarden en we zijn zuinig op het fraaie Veerse landschap. Omgevingswaarden zoals biodiversiteit, natuur, externe veiligheid, kwaliteit van bodem, lucht, donkerte, stilte en water behouden we en versterken we. Voor een gezonde en prettige leefomgeving is de kwaliteit en kwantiteit van groen en water in de gemeente van belang. Gezonde ecosystemen dragen bij aan schone lucht, voorkomen van hittestress, opvang van CO₂, waterberging en ruimte voor ontspanning. Om onze omgeving ook in de toekomst leefbaar te houden gaan we opwarming van de aarde tegen en werken we aan CO₂ reductie, vooral ook via de andere hoofdthema's. Bij nieuwe ruimtelijke plannen toetsen we de gevolgen van plannen voor de leefomgeving.

(Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

- o Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht/ Omgevingswet
- o Wet Natuurbescherming
- o Verdrag inzake Biologische Diversiteit
- o Europese Vogel- en Habitatrichtlijn
- o Provinciaal Omgevingsplan en Omgevingsverordening
- o Natura-2000 gebieden
- o Natuurnetwerk Zeeland
- o Natuurvisie Zeeland
- o Kustvisie Zeeland

Doelstelling

We sluiten aan bij de landelijke en provinciale doelstelling om de kwaliteiten van de leefomgeving te behouden en verbeteren.

Doelstelling

Behouden en verbeteren van kwaliteiten van onze leefomgeving

Subdoelen

- Omgevingswaarden zijn gelijk gebleven of verbeterd
- Natuurwaarden zijn gelijk gebleven of verbeterd

Prioriteiten 2022-2025

Uitvoeren vergunningverlening- toezicht en handhavingstaken Omgevingsrecht

Bij ruimtelijke ontwikkelingen wegen we de effecten op de leefomgeving nadrukkelijk af. We toetsen de afgesproken regels via vergunningverlening en toezicht en handhaving. We werken mee aan ontwikkelingen die integraal bijdragen aan een aantrekkelijk, vitaal en gezond Veere. En we kiezen voor oplossingen die de Veerse kwaliteiten behouden of versterken, als het nodig is met compenserende maatregelen.

Duurzaam groen- en natuurbeheer

We behouden de hoeveelheid en kwaliteit van het groen en natuur in de gemeente. Waar mogelijk voegen we meer groen toe. Groen- en natuurbeheer voeren we duurzaam uit en we stimuleren anderen dat ook te doen.

Behoud landschap en beeldkwaliteit

Het landschap van de toekomst heeft een kleinschalig karakter. We zetten in op een aantrekkelijke uitstraling en karakter van het bebouwde gebied en zetten in op mogelijkheden voor het (natuur)landschappelijke karakter van de gemeente. We behouden de beeldkwaliteit en kleinschalige kenmerkende infrastructuur van het landschap. Nieuwe intensieve veehouderijen passen niet binnen onze gemeentegrenzen. We houden onze leefomgeving schoon en vrij van 'rommel'. We zetten in op het voorkomen van zwerfafval en stimuleren het opruimen ervan.

Verbeteren biodiversiteit

We behouden en verbeteren de biodiversiteit. Biodiversiteit is al het leven op aarde. De enorme verscheidenheid aan levende organismen is behalve mooi ook nuttig en noodzakelijk. Biodiversiteit zorgt voor schoon water, vruchtbare grond en een stabiel klimaat. Biodiversiteit wordt ernstig bedreigd.

Uitvoeren natuur- en milieueducatie en communicatie

We versterken de kennis, beleving en betrokkenheid bij natuur, landschap en milieu. Zowel bij inwoners, ondernemers als toeristen. Voorlichting aan onder meer scholen vinden we erg belangrijk. Streekeigenheid en - gebondenheid is een uitgangspunt.

Uitvoeringsprogramma 2022-2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Leefomgeving voor de komende jaren kijken we waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan stelden we een uitvoeringsprogramma op met concrete acties voor de jaren 2022 en 2023, met een doorkijk naar 2024 en 2025.

*= direct wettelijk verplicht

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
1 *	Uitvoeren wettelijke taken Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH)	We voeren wettelijke Vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken uit die volgen uit de Wet algemene bepalingen Omgevingsrecht/Omgevingswet en lokale verordeningen.	Diverse structurele bestaande budgettetten.	X	X	X	X
2 *	Ruimtelijke plannen toetsen op omgevingswaarden	Ruimtelijke plannen toetsen we aan regels en regionaal en lokaal beleid.	Diverse structurele bestaande budgettetten.	X	X	X	X
3 *	Invoeren Omgevingswet	Naar verwachting treedt 1 juli 2022 de Omgevingswet in werking, dit betekent een andere werkwijze voor	Binnen bestaand budget voor Omgevingswet.	X			

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
		Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Aanpassing van processen verordeningen en beleid. Ook moeten medewerkers opgeleid worden.					
4	Beleid geluid/stilte herzien	Ons geluidbeleid uit 2007 is verouderd en gaan we vernieuwen. Ook krijgen we onder de Omgevingswet meer ruimte om lokaal beleid en regels te bepalen voor geluid. Hiervoor is een actueel geluidbeleid nodig.	€20.000,- in 2022 en €20.000,- in 2023	X	X		
5	Project Sanering Wegverkeerslawaaï uitvoeren	We gaan bestaande geluidshindersituaties wegverkeerslawaaï op woningen oplossen (saneren) via maatregelen zoals gevelisolatie. Dit doen we via een landelijk programma en landelijke subsidie.	Landelijke subsidie dekt kosten.	X	X		
6	Beleid verbranden afvalstoffen op akkers herzien	Ons stookbeleid uit 2005 is verouderd en gaan we vernieuwen. We onderzoeken daarvoor eerst of er inmiddels haalbare alternatieven zijn voor het verbranden van afvalstoffen.	€30.000,- in 2023		X	X	
7	Onderschrijven Schone Lucht akkoord en inspannen om doelen te halen	We onderschrijven het landelijke Schone Lucht akkoord en spannen ons in om de doelen daaruit te halen. Onder meer door CO ₂ uitstoot te beperken via de route energietransitie.	-	X	X	X	X

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
8	Inwoners actief informeren over voorkomen houtrookoverlast van open haarden en Stookalert	Via website, nieuwsbrief en social media informeren we inwoners regelmatig.	-	X	X	X	X
9	Beleid voor Donker in kustzone en Natura-2000 gebieden evalueren	In 2018 stelde de gemeenteraad Beleid voor Donker vast. We spraken af dit te evalueren.	-	X			
10	Inwoners en bedrijven actief informeren over bewust verlichten	Via website, nieuwsbrief en social media informeren we inwoners regelmatig. Met gebouweigenaren in het Donkerbeleidgebied gaan we in gesprek hierover.	-	X	X	X	X
11	Bestaande sportveldverlichting laten beoordelen op bewust verlichten en verbeterpunten inzichtelijk maken	Sportveldverlichting is een grote bron van kunstlicht(hinder). We onderzoeken wat we hieraan kunnen verbeteren om kunstlicht(hinder) te verminderen voor de omgeving. We combineren dit met het verduurzamen van sportverenigingen.	Binnen bestaand budget voor natuur- en milieueducatie.		X		
12	Natuur- en milieueducatie voor basisschoolleerlingen uitvoeren	In samenwerking met de gemeenten Middelburg en Vlissingen bieden we een programma voor Natuur- en milieueducatie aan voor Basisscholen. En het onderhouden en uitlenen van leskisten. We voeren dit uit via Terra Maris in Oostkapelle.	Binnen bestaand budget voor natuur- en milieueducatie.	X	X	X	X
13	Veerse week van de Zee organiseren	Jaarlijks organiseert Terra Maris voor ons de Veerse Week van de Zee waar veel Veerse basisscholen enthousiast	Binnen bestaand budget voor natuur- en milieueducatie.	X	X	X	X

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
		aan mee doen. Ze gaan op ontdekkingstocht langs de Veerse kust en leren over landschap, milieu en natuur.					
14	Meedoen aan landelijke Opschoondag	We doen mee aan de Landelijk Opschoondag en organiseren 1 actie hiervoor.	€1.000,- in 2023 en verder		X	X	X
15	Keurmerk Groene strand wimpel stranden Oranjezon	We sluiten in samenwerking met andere partijen aan bij het keurmerk Groene strand/wimpel. Dit versterkt de natuurontwikkeling van en de natuurbeleving op deze stranden.	Binnen bestaand budget voor natuur- en milieueducatie en Toeristisch Impuls.	X	X	X	X
16	0-meting biodiversiteit en kanskaart	In overleg met stakeholders voeren we een 0-meting uit naar de biodiversiteit in de gemeente Veere en gezamenlijk stellen we een kanskaart op.	€15.000,- in 2023		X		
17	Meedoen aan landelijke Boomfeestdag	We doen mee aan de Landelijke Boomfeestdag en organiseren 1 actie hiervoor.	€1.000,- in 2023 en verder		X	X	X
18	Meedoen aan Keurmerk Quality Coast	QualityCoast is een Europees keurmerk voor kwaliteit en duurzame ontwikkeling van kustgemeenten.	€5.000,- in 2023 en verder		X	X	X
19	Ecologisch en duurzaam groenbeheer	We zaaien ecologische bermen in en stemmen de keuze van beplanting af op insecten. We maaien extensiever/ecologischer waar dat kan. We bestrijden onkruid zonder chemische middelen.	Binnen bestaand budget voor groenbeheer.	X	X	X	X

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
20	Herzien bodembeleid	Ons bodembeleid moet aangepast worden aan de Omgevingswet en het handelingskader PFAS.	€5.000,- binnen bestaand budget voor Bodem.	X			
21	Risico's lood in de bodem verder inzichtelijk maken en indien nodig maatregelen nemen.	Eerder hebben we schoolpleinen, speeltuinen en moestuinen onderzocht op lood in de bodem en waar nodig maatregelen getroffen. We moeten verhuurde gronden in historische kernen nog onderzoeken.	€10.000,- grotendeels binnen bestaand budget voor Bodem.	X	X		
22	Bodemopgaven voor toekomst beter in beeld brengen	We zien steeds meer bodemopgaven die geen betrekking hebben op het chemische aspect. Het gaat over klimaatadaptatie (betere infiltratie, ondergrondse waterberging, CO2 opslag), bodemdaling, geothermie en vitale bodems (bodemleven, duurzame landbouw etc.). Het is belangrijk dat we deze opgaven onderzoeken en onze opgaven voor de toekomst beter in beeld brengen.	Grotendeels binnen bestaande budgetten.		X		

5. Thema Energietransitie

(Omgevingsvisie: Duurzaam Veere)

Met de energietransitie verminderen we de CO₂-uitstoot om zo de opwarming van de aarde te beperken en ook in de toekomst een leefbare omgeving te houden. We moeten daarom wereldwijd, Europees, landelijk, provinciaal en lokaal onze CO₂ uitstoot flink reduceren t.o.v. 1990. In 2030 moeten we 49% minder uitstoot hebben en in 2050 95%.

We zetten in op het terugbrengen van de vraag naar energie (energiebesparing) en zetten daarnaast in op het verduurzamen van de benodigde energie. Dit betekent dat we toe gaan naar goed geïsoleerde woningen en gebouwen die we verwarmen met duurzame energie en we gebruiken duurzaam vervoer.

We stoten in de gemeente Veere 46.648 ton CO₂ uit door gasverbruik en 32.447 door elektriciteitsverbruik (peiljaar 2019). De gebouwde omgeving in de gemeente Veere stoot de meeste CO₂ uit met 60% daarna volgt verkeer en vervoer met 32%. We verbruiken in de gemeente Veere 1765 Terra Joule aan energie (peiljaar 2019). Energie is onder meer aardgas, elektriciteit, brandstoffen. Binnen de gemeente Veere wordt 639 Terra Joule hernieuwbare energie opgewekt. Aan elektriciteit verbruiken we 330 Terra Joule en binnen de gemeente Veere wordt 561 Terra Joule elektriciteit opgewekt.

(Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

Voor het thema Energietransitie gelden de volgende (inter)nationale, provinciale en regionale kaders.

- o Klimaatakkoord Parijs (2015)
Beperken van de opwarming van de aarde tot maximaal 2 graden ten opzichte van het pre-industriële niveau, met het streven naar een maximale temperatuurstijging van 1,5 graad.
- o De Europese Unie onderschrijft de doelstellingen in het Klimaatakkoord Parijs. Op 12 december 2019 bekrachtigde de Europese Raad de doelstelling van een klimaatneutrale EU in 2050.

- o Klimaatwet (2019)
  - Nederland moet in 2050 de uitstoot van CO₂ met 95% gereduceerd hebben ten opzichte van 1990.
  - 49% van deze reductie moet in 2030 zijn gerealiseerd.
  - In 2050 is de elektriciteitsproductie 100% CO₂-neutraal.
- o Klimaatakkoord (2019)
  - Doelstelling: uitstoot van broeikasgassen terugdringen met 49% in 2030.
  - Gebouwde Omgeving: o.a. energiebesparing en transitie naar aardgasloze wijken in 2050.
  - Elektriciteit: met name opwek van duurzame energie op land.
  - Opstellen van Regionale Energie Strategieën en Transitievisie Warmte.
- o Regionale Energiestrategie Zeeland (RES 1.0)
 Uitwerking van het landelijke Klimaatakkoord op regionaal niveau. In de RES hebben de Zeeuwse partners waaronder de gemeenten aangegeven wat zij de komende jaren gaan doen in de verduurzaming van Zeeland.
- o Regelgeving
  - Vanuit het Activiteitenbesluit Wet milieubeheer geldt een energiebesparingsplicht voor bedrijven en instellingen die meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas(equivalent) per jaar gebruiken. Dit houdt de verplichting in om alle energiebesparende maatregelen te treffen die zich binnen vijf jaar terugverdienen.
  - Vanuit het Bouwbesluit moeten kantoren groter dan 100 m² vanaf 2023 minimaal energielabel C hebben.
  - Nieuwbouw moet bijna energieneutraal zijn: Bijna Energie Neutrale Gebouwen (BENG) en nieuwbouw mag alleen nog aardgasvrij.

Doelstelling

We hebben vanuit het Rijk een duidelijke taakstellingen op het gebied van de energietransitie, waarbij de gemeente Veere streeft naar de landelijke doelstellingen voor CO₂ reductie en aardgasloze gemeente Veere in 2050. Onze gemeentelijke gebouwen willen we eerder verduurzamen en zoveel mogelijk energieneutraal maken. Energieneutraal betekent dat we alle energie die we verbruiken duurzaam opwekken.

Doelstelling

De gemeente Veere streeft naar 49% CO2 reductie in 2030 en 95% CO2 reductie in 2050 ten opzichte van 1990 en een aardgasloze gemeente Veere in 2050.

Subdoelen

- 2030: gemeentelijke organisatie, inclusief gemeentelijke gebouwen en scholen, energieneutraal
- Meer duurzame energie opwekken
- Energieverbruik daalt

Prioriteiten 2022-2025

De energietransitie vraagt zowel om regionale samenwerking als om een wijkgerichte aanpak met integrale oplossingen. Hierbij hebben we als gemeente een voorbeeldrol en regierol. In de gemeente Veere zetten we nu vooral ook in op het besparen van energie, isoleren, duurzaam verwarmen en het opwekken van duurzame energie.

Regionale Energiestrategie (RES) uitvoeren

Via het Klimaatakkoord hebben gemeenten een regierol gekregen in de energietransitie. Om invulling te geven aan de regierol in de steden we samen met andere gemeentes en Provincie in Zeeland een Regionale Energie Strategie op. Deze voeren we uit volgens het vastgestelde uitvoeringsplan. Ook moet een RES minimaal 1 x 5 jaar worden geactualiseerd.

Transitievisie Warmte uitvoeren en wijkuitvoeringsplannen maken

De gemeente Veere zet conform het Klimaatakkoord in op een volledig aardgasvrije gemeente in 2050. Hiervoor stelden we een Transitievisie Warmte (TVW) op. In de TVW geven we aan hoe we komen tot een aardgasvrije leefomgeving in 2050. De komende jaren betekent dit voor de gemeente Veere dat we ons richten op het verbeteren van de woningvoorraad door isoleren en waar mogelijk het plaatsen van hybride systemen. Daarnaast brengen we het gebruik van niet essentieel gas verder terug. Bijvoorbeeld door overgaan van gaskoken naar inductie koken. We ontwikkelen duurzaamheidsaanpakken per doelgroep en starten met gesprekken in de kernen om de TVW verder te vertalen in wijkuitvoeringsplannen op dorps- en stadsniveau.

Binnen de gebouwde omgeving verbruiken woningen 583TJ aan energie (peiljaar 2019), dat is 32% van het totale energieverbruik in de gemeente Veere. De bestaande woningvoorraad (sociaal en particulier) CO₂ neutraal worden. Hierop heeft de gemeente alleen indirect invloed. De gemeente zet zich samen de woningcorporatie en inwoners in om dit doel te bereiken. De landelijke afspraken uit het Klimaatakkoord zijn lokaal vertaald in jaarlijkse prestatieafspraken, die de gemeente heeft gemaakt met de woningcorporatie. Daarnaast stimuleren we inwoners via de gemeentelijke Stimuleringslening Duurzaam Langer Thuis om energiebesparende maatregelen te nemen. Ook dragen diverse landelijke subsidies en leningen bij aan dit doel.

Voorbeeldrol gemeentelijke organisatie

De gemeente geeft het goede voorbeeld in de energietransitie. De gemeentelijke organisatie, inclusief gemeentelijke gebouwen, is uiterlijk in 2030 energieneutraal. Veel daken van gemeentelijke gebouwen zijn inmiddels voorzien van zonne-energie. In 2022 maken we een Routekaart Maatschappelijk Vastgoed. Duurzaamheidseducatie op jonge leeftijd is belangrijk. Daarom zijn gebouwen van peuterspeelzalen, scholen en sportverenigingen op korte termijn zichtbaar energieneutraal.

Energiezuinige openbare verlichting

Openbare verlichting is een belangrijke factor in het totale energieverbruik van de gemeentelijke organisatie. We verbruiken voor openbare verlichting in de gemeente Veere ca. 115 MWh per jaar (2021). We besparen hier steeds meer op doordat we (oudere) armaturen vervangen voor LED-armaturen. 65% van de openbare verlichting is nu LED. De energiebesparing zal komende jaren verder oplopen. In het Beleids- en beheerplan Openbare verlichting is energiebesparing een belangrijke doelstelling: “Donker waar het kan, verlichten waar het moet”.

Duurzaam en lokaal inkopen stimuleren

Wat we lokaal inkopen hoeft niet van ver te komen en bespaart energie. Daarom kopen we zo veel mogelijk lokaal in. Met lokaal bedoelen we binnen de gemeentegrenzen of zo kort mogelijk daarbuiten. Daarnaast gaan we bij inkoop de CO₂-prestatieladder toepassen.

In Zeeuws verband via de RES ontwikkelen we een eenduidige inkoopparagraaf voor duurzaam aanbesteden en inkopen ontwikkelen en stemmen we een implementatietraject af voor het integraal toepassen van de CO₂-prestatieladder. In de praktijk bekend dit dat regionale overheden bij inkopen of aanbesteden duurzame factoren meewegen: zero-emissie werktuigen, duurzaam bouwverkeer, groene stroom,

circulair bouwen en materiaalgebruik, duurzame apparatuur voor onkruidbestrijding, hijswerkzaamheden, strandonderhoud et cetera. Dit gaat verder dan bestekken: ook ontwerp bureaus en architectenbureaus dienen zich aan collectief geformuleerde duurzaamheidseisen te houden. Het geldt niet alleen voor GWW, maar ook voor aanbesteding en gunning van bouwprojecten, inkopen, of programma's voor groot onderhoud en investeringen.

Uitvoeringsprogramma 2022 en 2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Energietransitie voor de komende jaren kijken we waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan stelden we een uitvoeringsprogramma op met concrete acties voor de jaren 2022 en 2023, met een doorkijk naar 2024 en 2025.

*= direct wettelijk verplicht

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten 2022/2023	2022	2023	2024	2025
1 *	Uitvoeren Regionale EnergieStrategie (RES)	In oktober 2021 stelde het College de uitvoeringsagenda van de RES Zeeland vast. Deze voeren we uit.	€ 9.319 per jaar partnerbijdrage	X	X	X	X
2 *	Vernieuwen RES 1.0 naar RES 2.0	De regionale energiestrategie moeten we volgens het landelijk klimaatakkoord iedere 5 jaar herzien.	-			X	X
3 *	Uitvoeren Transitievisie Warmte (TVW)	Zodra de TVW is vastgesteld gaan we samen met de kernen en andere stakeholders aan de slag om de uitvoering verder vorm te geven.	Afhankelijk van wensen, kansen en behoeftes	X	X	X	X
4 *	Wijkuitvoeringsplannen TVW opstellen	De afspraken die we maken met de kernen en andere stakeholders leggen we vast in (wijk/kern)uitvoeringsplannen, zoals in het klimaatakkoord staat.	Bij de plannen komt een financiële paragraaf	X	X	X	X
5 *	Routekaart Maatschappelijk Vastgoed vaststellen	We moeten een routekaart opstellen waarin staat hoe en wanneer we ons	Dekking via Provinciale subsidie	X			

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten 2022/2023	2022	2023	2024	2025
		maatschappelijk vastgoed verduurzamen. We maken gebruik van provinciale subsidie om deze routekaart op te stellen.					
6 *	Verduurzamen gemeentelijk vastgoed/ Routekaart Maatschappelijk Vastgoed uitvoeren	Nieuwbouw en onderhoud gemeentelijke gebouwen voeren we op een zo duurzaam mogelijke manier uit. Hiervoor volgen we de nog vast te stellen routekaart.	Via bestaande budgetten voor maatschappelijk vastgoed en onderhoud.	X	X	X	X
7 *	Verduurzamen en energie besparen openbare verlichting	We realiseren nieuwe verlichting, of bestaande verlichting die we vervangen, duurzaam en energiezuinig. Denk aan LED, tijdvensters, dimmen, bewust verlichten.	Bestaand werkbudget openbare verlichting.	X	X	X	X
8 *	Uitvoeren toezicht energiebesparingsplicht	Bedrijven die op jaarbasis meer dan 25.000 m ³ aan gas en/of 50.000 kWh elektriciteit moeten voldoen aan de Informatieplicht Energiebesparing en verplichte maatregelen nemen. Wij en de RUD Zeeland controleren hierop.	Binnen bestaande budgetten voor milieutoezicht en RUD Zeeland.	X	X	X	X
9	Stimuleringslening Duurzaam Langer Thuis uitvoeren	Om burgers te stimuleren hebben we de Stimuleringslening Duurzaam Langer Thuis. Het fonds start in 2022 met €500.000. Hierover communiceren we actief naar onze inwoners. Zie ook onder het hoofdstuk Uitvoering.	€300.000,-	X	X	X	X
10	Inwoners stimuleren energiebesparende maatregelen te nemen	Ieder jaar organiseren we activiteiten om inwoners te stimuleren om energiebesparende maatregelen te	pm	X	X	X	X

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten 2022/2023	2022	2023	2024	2025
		nemen. Hierbij sluiten we ook aan bij de uitvoeringsagenda van de RES Zeeland.					
11	Faciliteren van een energieloket voor burgers (Duurzaam Bouwloket)	Burgers kunnen voor gratis en onafhankelijk advies naar ons energieloket, het Duurzaam Bouwloket (www.duurzaambouwloket.nl).	€ 7.000	X	X	X	X
12	Bedrijven stimuleren energiebesparende maatregelen te nemen	Ieder jaar organiseren we activiteiten om bedrijven te stimuleren om energiebesparende maatregelen te nemen. Hierbij sluiten we ook aan bij de uitvoeringsagenda van de RES Zeeland.	pm	X	X	X	X
13	Duurzaamheidsinitiatieven faciliteren en ondersteunen	Wanneer een kern of lokale organisatie aan de slag wil met een duurzaamheidsproject dat past bij onze uitgangspunten, gaan we hier mee in gesprek en bepalen we hoe we deze kunnen faciliteren en ondersteunen (voorbeelden zijn postcoderoosprojecten, documentaires of lokale werkgroepen)	pm	X	X	X	X
14	Beleid over zonneparken bepalen en implementeren	We stellen een beleid op voor zonneparken in 2022 en passen dit daarna toe.	-	X			
15	Zon op dak stimuleren	Uitgangspunt voor het plaatsen van zonnepanelen is dat we dit eerst op het dak willen. Hiervoor voeren we pilots uit en zorgen voor goede voorlichting.	pm	X	X	X	X

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten 2022/2023	2022	2023	2024	2025
16	Beleid over kleine windmolens bepalen en implementeren	Op basis van de impactstudie kleine windmolens die in 2022 wordt voorgelegd aan de gemeenteraad bepalen we de vervolg stappen.	pm	X			
17	Lokaal inkopen stimuleren	Bij aanbestedings- en/of inkooptrajecten voegen we extra duurzaamheidscriteria toe.	-	X	X	X	X
18	Groene Pluim uitreiken	We gaan over van de Groene Innovatieprijs naar de Groene Pluim. We reiken deze 1x per 2 jaar uit.	€ 5.000 per jaar	X		X	
19	Groene Pluim evalueren	Na de eerste editie evalueren we of de Groene Pluim structureel wordt.	-		X		
20	Sportverenigingen actief helpen om sportaccommodaties te verduurzamen	Sportverenigingen ondersteunen bij het verduurzamen van hun accommodatie. Hiervoor gaan we een project opzetten.	€ 10.000 projectbudget	X	X		
21	Basisscholen actief helpen om accommodaties te verduurzamen	Basisscholen ondersteunen bij het verduurzamen van hun gebouwen. Hiervoor gaan we een project opzetten.	€ 10.000 projectbudget		X	X	
22	Betere informatie en begeleiding voor monumenteneigenaren voor het verduurzamen van hun monument	We zorgen voor betere informatie via onze website en stimuleren het gebruik van het monumentenpaspoort van Erfgoed Zeeland voor het verduurzamen van monumenten.	-	X	X	X	X
23	Subsidiemogelijkheden en cofinancieringsmogelijkheden bijhouden en faciliteren	Europese, landelijk en provinciale subsidie mogelijkheden bijhouden en waar mogelijk faciliteren (zoals bijvoorbeeld de RRE en de RREW) Bij	-	X	X	X	X

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten 2022/2023	2022	2023	2024	2025
		een eventuele aanvraag zoeken we naar cofinanciering.					
24	Website en Nieuwsbrief van de gemeente Veere actueel houden en voorzien van duurzaamheidsinformatie	Vanaf januari 2022 lanceren de nieuwe duurzaamheidspagina van de gemeente Veere en houden deze bij. Daarnaast communiceren we actief via de nieuwsbrief over nieuwe ontwikkelingen.	-	X	X	X	X
25	Adviseren bij plannen en projecten (intern en extern)	Bij ontwikkelingen geven we een duurzaamheidsadvies dat meeweegt bij de bestuurlijke besluitvorming.	-	X	X	X	X

6. Thema Klimaatadaptatie

(Omgevingsvisie: Duurzaam Veere)

Het klimaat verandert. Dit komt door de grote hoeveelheid broeikasgassen die de mens sinds de industriële revolutie uitstoot. Met de energietransitie proberen we de oorzaak van klimaatverandering (uitstoot van broeikasgassen) weg te nemen. Zelfs als het gaat lukken om de CO₂-emissies te stabiliseren en de opwarming van de aarde tot een maximum van 2 graden te beperken, dan nog zullen we ons moeten voorbereiden op de onvermijdelijke (en deels nu al merkbare) gevolgen van klimaatverandering. Die gevolgen kunnen bestaan uit meer neerslag in een vaak kortere periode, langdurige periodes van hitte en droogte en stijging van de zeespiegel. Het verkleinen en beheersbaar houden van de effecten van klimaatverandering wordt klimaatadaptatie genoemd. We willen in 2050 klimaatadaptief zijn. Bij al onze ruimtelijke ontwikkelingen houden we rekening met klimaatadaptatie.

In 2019 voerden we een Klimaatstresstest uit. De klimaatstresstest is een methode om de effecten van klimaatveranderingen op de fysieke leefomgeving te begrijpen, hierop te anticiperen en maatregelen te treffen om schade en slachtoffers te beperken. De deelnemers keken naar risico's van het veranderende klimaat in de gemeente Veere. Hieruit bleek dat er bij droogte, hitte, wateroverlast en waterveiligheid diverse risico's zijn. Ze brachten ook maatregelen in kaart om de risico's te voorkomen of beperken.

(Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

Voor het thema Energietransitie gelden de volgende (inter)nationale, provinciale en regionale kaders.

- o Nationaal Deltaprogramma (2015) en Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
In de deltabeslissing Ruimtelijke adaptatie is vastgelegd dat 'klimaatbestendig en waterrobuust inrichten uiterlijk in 2020 onderdeel is van het beleid en handelen' van overheden in Nederland.
- o Nationale Klimaatadaptatiestrategie (2016)
- o Actie-Agenda MRA
- o Klimaat adaptatie Strategie Zeeland

Doelstelling

De gemeente Veere volgt de landelijke doelstellingen op het gebied van klimaatadaptatie.

Ambitie

De gemeente Veere in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust

Subdoelen

- We verkleinen de kans op (grootschalige) regenwateroverlast
- Klimaatadaptatie is een wezenlijk onderdeel van de meerjaren investerings-, beheer- en onderhoudsprogramma's
- Klimaatadaptatie heeft een vaste plaats in ruimtelijke plannen
- Verantwoord waterbeheer (hergebruik, verbruik en transport)

Prioriteiten 2022-2025

Klimaat Adaptatie Strategie Zeeland (KasZ) 2021-2026 uitvoeren

De Provincie Zeeland, Waterschap Scheldestromen en de 13 Zeeuwse gemeenten stelden samen een regionale Klimaat adaptatie strategie Zeeland op. Hierin staat hoe we om kunnen gaan met het veranderende klimaat. De gemeenteraad van de gemeente Veere stelde deze strategie in september 2021 vast. Het motto is "Het klimaat verandert, Zeeland verandert mee". Zeeuws zetten we een campagne op om de Zeeuwse samenleving bewust te maken van de gevolgen van het veranderende klimaat én te activeren om zelf aan de slag te gaan. Bij de KasZ hoort een uitvoeringsplan, dit gaan we uitvoeren.

2e ronde klimaatstresstest uitvoeren

We moeten een tweede ronde van de klimaat stress test uitvoeren op basis van de nieuwe informatie die in de tussenliggende jaren is verzameld en (nieuwe) landelijke richtlijnen die in de afgelopen jaren zijn opgesteld.

Meer ruimte voor groen en regenwater

We zetten in op meer ruimte voor groen en regenwater. De basis is een goed functionerende bodem en (zoet)watersysteem om goed om te

kunnen gaan met extreme regenval en droogte. Verharding van openbare ruimte proberen we zoveel mogelijk te beperken.

Stimuleren klimaat adaptief inrichten

We stimuleren inwoners om hun eigen woonomgeving (huis en tuin) klimaatadaptief in te richten, onder andere via Operatie Steenbreek. Bij diverse rioleringswerkzaamheden ontvangen omwonenden een tegoedbon om een regenton aan te schaffen. Ook geven we zelf het goede voorbeeld door in de openbare ruimte waar mogelijk verharding weg te halen en te vergroenen.

Uitvoeringsprogramma 2022 en 2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Klimaatadaptatie voor de komende jaren is gekeken waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan is een uitvoeringsprogramma opgesteld met concrete acties voor de jaren 2022 en 2023, met een doorkijk naar 2024 en 2025.

*= direct wettelijk verplicht

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
1 *	Klimaatadaptatie Strategie Zeeland (KasZ) 2021-2026 en uitvoeringsagenda uitvoeren	Als gemeente Veere stelden we de KasZ vast en voeren de acties uit van de bijbehorende uitvoeringsagenda.	-	X	X	X	X
2 *	2 ^e ronde klimaatstresstest uitvoeren	Uitvoeren tweede ronde stresstesten op basis van de nieuwe informatie die in de tussenliggende jaren is verzameld en (nieuwe) landelijke richtlijnen die in de afgelopen jaren zijn opgesteld.	-				X
3 *	Rekening houden met klimaatadaptatie bij ruimtelijke plannen en werken in de openbare ruimte	Bij alle ruimtelijke plannen en werken in de openbare ruimte houden we rekening met klimaatadaptatie.	-	X	X	X	X
4 *	Uitvoeren communicatiestrategie KasZ	Communicatie en daarbij ook bewustwording is een belangrijk	-	X	X	X	X

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
		onderdeel binnen de KasZ. Dit is een noodzakelijk onderdeel voor het slagen van de transitie naar klimaatadaptief handelen.					
5 *	Uitvoeren Rioleringsplan	In het Rioleringsplan staat hoe we invulling geven aan de zorgtaken rondom afval-, hemel- en grondwater.	Binnen bestaand budget Rioleringsplan.	X	X	X	X
6	Onderzoeken in hoeverre bodemdaling speelt in de gemeente Veere	Uit landelijk onderzoek blijkt dat ook in de gemeente Veere bodemdaling in de toekomst gaat spelen. We onderzoeken specifiek wat risico's zijn en hoe we daar mee om kunnen gaan.	€10.000,-	X			
7	Deelname aan de landelijke campagne Operatie Steenbreek	We haken aan bij de landelijke Operatie Steenbreek en krijgen ondersteuning en communicatie bouwstenen geleverd. Zelf voeren we een aantal lokale acties uit voor Operatie Steenbreek.	€2.500 per jaar via bestaand budget Natuur en milieueducatie.	X	X		
8	Deelname aan IVN-project Groene Revolutie Zeeuwse Schoolpleinen	We haken aan bij dit Provinciale project. Basisscholen kunnen van de Provincie €10.000,- krijgen voor het vergroenen van hun schoolplein. Daarvoor is cofinanciering van de gemeente nodig. Wij hebben €5.000,- per basisschool beschikbaar de komende jaren.	Binnen bestaand budget.	X	X	X	X
9	De aanleg van waterbassins stimuleren en waar mogelijk faciliteren	We stimuleren de aanleg van waterbassins. Onder meer door ruimere mogelijkheden op te nemen in	-	X	X	X	X

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
		het Bestemmingsplan Buitengebied via de herziening in 2022.					
10	Waar mogelijk verharding in de openbare ruimte weghalen en vergroenen	We geven het goede voorbeeld door waar mogelijk verharding weg te halen en de openbare ruimte te vergroenen.	Binnen bestaande budgetten voor openbare werken.	X	X	X	X
11	Creëren van extra watertappunten en schaduwplekken in de gemeente	We streven er naar in iedere kern minimaal 1 openbaar watertappunt en 1 ruime openbare schaduwplek in voorjaar/zomer.	Binnen bestaande budgetten voor openbare werken.	X	X	X	X

7. Thema Circulaire Economie

(Omgevingsvisie: Duurzaam Veere)

De wereldbevolking blijft sterk groeien. Hierdoor neemt de vraag naar grondstoffen toe, terwijl de voorraad afneemt. De Rijksoverheid werkt daarom samen met het bedrijfsleven om de Nederlandse economie in 2050 volledig te laten draaien op herbruikbare grondstoffen. In deze circulaire economie bestaat geen afval en worden grondstoffen steeds opnieuw gebruikt: afval wordt grondstof. We moeten toe naar een afvalloze samenleving. Dit draagt ook bij aan het beperken van de klimaatverandering.

Van lineaire naar circulaire economie

Bron afbeelding: Rijksoverheid, Nederland circulair in 2050- Rijksbreed programma Circulaire Economie

We hebben als gemeente weinig invloed om de huidige praktijk te veranderen richting circulariteit. Wij staan aan het eind van de keten en moeten het aangeboden afval verwerken. Ontwerpers én fabrikanten aan het begin van het proces moeten gestimuleerd worden om rekening te houden met hergebruik na de levensduur van het product.

Wij kunnen hier als gemeente wel aan bijdragen door zelf duurzaam en circulair in te kopen en door het verbeteren van de afvalinzameling en afvalscheiding. Daarnaast kunnen we burgers en bedrijven bewust maken van het belang van lokaal en circulair (ver)kopen en circulaire initiatieven in de gemeente stimuleren.

(Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

- o Landelijk Afvalbeheerplan 2017-2029 (LAP3) en Uitvoeringsprogramma VANG (Van Afval Naar Grondstof)
  - reductie hoeveelheid restafval naar maximaal 100 kg per inwoner per jaar in 2020, en maximaal 30 kg per inwoner per jaar in 2025.
  - verhogen van het (huishoudelijk) afvalscheidingspercentage naar 75% in 2020 (en uiteindelijk richting de 100%).
- o Nederland Circulair 2050 & Grondstoffen-akkoord
  - Nederland is in 2050 circulair. De ambitie hierbij is om in 2030 50% minder primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) te gebruiken.
- o Rijks Uitvoeringsprogramma Circulaire Economie 2019-2023
  - Circulair inkopen is één van de instrumenten die worden ingezet om een circulaire economie te bereiken. Er is een aantal 'actielijnen' benoemd waarin bepaalde inkoopaspecten worden uitgediept.
- o Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022
  - Gemeenten kunnen vanuit deze raamovereenkomst jaarlijks een vergoeding ontvangen voor de extra inzet op preventie en aanpak van zwerfafval.
- o MRA Intentieverklaring Circulair Inkopen
  - in 2030 nagenoeg alle projecten circulair aanbesteden

Doelstelling

De gemeente Veere maakt zich sterk voor een circulaire economie. We volgen daarbij de landelijke doelstelling om in 2050 volledig circulair te zijn.

Doelstelling

Gemeente Veere circulair in 2050

Subdoelen

Afval

- 2022: tot 75% afvalscheiding en maximaal 100 kg restafval per inwoner
- 2025: maximaal 30 kg restafval per inwoner

Circulair/Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

- In 2030 nagenoeg alle projecten circulair aanbesteden

Prioriteiten 2022-2025

Gemeenten kunnen direct bijdragen aan de ontwikkeling van de circulaire economie door duurzaam en circulair in te kopen en door het verbeteren van de afvalinzameling en afvalscheiding. De prioriteiten voor het thema circulaire economie liggen de komende jaren dan ook op die twee gebieden.

Verminderen restafval

In 2020 werd in de gemeente Veere 70% van het huishoudelijk afval gescheiden. De gemiddelde hoeveelheid (grof) huishoudelijk restafval per inwoner bedroeg in dat jaar 269 kg. Deze hoeveelheid is inclusief het huishoudelijk restafval van tweede woningen, appartementen en recreatiewoningen dat via de gemeente wordt ingezameld. Na correctie bedraagt de hoeveelheid 192 kg per inwoner per jaar. Om de landelijke doelstellingen van een scheidingspercentage van 75% van het huishoudelijk afval en een vermindering van de hoeveelheid restafval per inwoner tot 100 kg per jaar nu en tot 30 kg per jaar in 2025 te halen, moeten we een inhaalslag maken. We zetten daarvoor in

op het optimaliseren van de inzameling van het huishoudelijk afval. Op 1 januari 2022 starten we met de tarievendifferentiatie afvalstoffenheffing (diftar) om een betere afvalscheiding te stimuleren. We onderzoeken verdere mogelijkheden om te komen tot betere afvalscheiding voor woningen die zijn aangewezen op een (ondergrondse) verzamelcontainer. Ook zetten we in op het stimuleren van afvalscheiding door inzet van afvalcoaches en meer te handhaven.

Meer circulair inkopen

We willen toe naar toe naar klimaatneutraal en circulair aanbesteden en inkopen. Tijdens aanbestedingen en inkoopprocedures is vaak de enkelvoudige of korte termijn prijs van een product doorslaggevend bij de keuze voor de leverancier. We willen ook de integrale levenscycluskosten, milieuprestaties en maatschappelijke kosten tijdens en na de levensduur van een product meewegen. Als overheden hierop inzetten kan de markt voor duurzame en circulaire producten worden vergroot. We geven hierin het goede voorbeeld.

Stimuleren circulaire initiatieven

We stimuleren ondernemers, projectontwikkelaars en organisaties om de transitie naar een circulaire economie aan te gaan. Hierbij kan worden gedacht aan gezamenlijk inzamelen van afval, circulair bouwen en afvalloze evenementen.

Stimuleren bewustwording voordelen lokaal en circulair kopen

We willen bewustwording over voordelen van lokaal en circulair kopen vergroten. Via communicatie en informatie proberen we kennis te vergroten.

Uitvoeringsprogramma 2022 en 2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Circulaire Economie voor de komende jaren kijken we waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan stelden we een uitvoeringsprogramma op met concrete acties voor de jaren 2022 en 2023, met een doorkijk naar 2024 en 2025.

*= direct wettelijk verplicht

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
1 *	Uitvoeren van de gemeentelijke afvaltaken		Diverse structurele bestaande budgettetten.	X	X	X	X
2	Stimuleren van afvalscheiding	We stimuleren burgers en bedrijven vervoer te verduurzamen. Hoe we dit precies doen laten we steeds afhangen van waar behoefte aan is in de samenleving of wat het meeste effect heeft.	Nog niet bekend.	X	X	X	X
3	Duurzaam, circulair en lokaal inkopen verder borgen in inkoopbeleid	We borgen duurzaam, circulair en lokaal inkopen verder in ons inkoopbeleid. Bij voorkeur via de Zeeuwse standaard die samenwerkingspartners via de RES maken.	Nog niet bekend.		X		
4	Zeeuwse ontwikkelingen op het gebied van Circulaire Economie volgen en waar mogelijk aanhaken	We volgende Zeeuwse ontwikkelingen en doen hier (efficiency) voordeel mee. In 2022 komt er een Zeeuws voorstel hoe Circulaire Economy verder op te pakken.	€ 10.000,-	X	X	X	X

8. Thema Duurzame mobiliteit

(Omgevingsvisie: Bereikbaar Veere)

We hebben de opgave om CO₂ te reduceren door te stoppen met het gebruiken van fossiele brandstoffen voor mobiliteit. De verwachting is dat we gebruik gaan maken van elektrisch rijden en in sommige gevallen mogelijk waterstof. Daarnaast gaan we bij vervoer van gebruik naar bezit; deelvervoer ontwikkelt verder. Deze ontwikkelingen hebben invloed op de openbare ruimte, maar ook op parkeerbeleid en ondergronds netwerk. Het realiseren van oplaadpunten en voorzieningen heeft de komende jaren een prioriteit.

Verkeer en vervoer zorgde de afgelopen jaren voor ongeveer 32% van de CO₂ uitstoot in de gemeente Veere. De verwachting is dat de vraag naar mobiliteit de komende jaren blijft toenemen.

Het thema mobiliteit kent verschillende duurzaamheidsaspecten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het stimuleren van (duurzaam) elektrisch vervoer en het verduurzamen van mobiliteitsgedrag (stimuleren om te fietsen, autodelen, zuinige rijstijl, minder reizen, enzovoort). Directe invloed hebben we als gemeente op het eigen wagenpark en doelgroepenvervoer.

Het verduurzamen van mobiliteit draagt ook bij aan de gezondheid en het welzijn van de inwoners van de gemeente Veere. Het thema hangt nauw samen met de energietransitie en behouden en verbeteren van de leefomgeving voor mens en natuur.

(Inter)nationale, provinciale en regionale kaders

Voor het thema Duurzame mobiliteit gelden de volgende (inter)nationale, provinciale en regionale kaders.

- o Klimaatakkoord (2019)
  - Duurzame inkoop gemeentelijk wagenpark (lichte voertuigen emissieloos in 2030, zware voertuigen zoveel mogelijk emissieloos in 2030)
  - Duurzame inkoop doelgroepenvervoer (zoveel mogelijk emissieloos in 2025, uiterlijk in 2030 zonder emissies)
  - Emissieloos vervoer uiterlijk in 2030 als voorwaarde bij inkoop van opdrachten

- o Nationale Agenda Laadinfrastructuur
  - Gemeenten stellen eind 2020 (bij voorkeur in regionaal verband) een integrale visie op laadinfrastructuur vast.
  - Gemeenten en regio's borgen (de voorbereiding op) de uitrol van laadinfrastructuur in de Regionale Energiestrategie (RES), de omgevingsvisie en het omgevingsplan.
  - Regio's of individuele gemeenten stellen uiterlijk 2020 plaatsingsbeleid vast voor publieke laadinfrastructuur.
  - De gemeenten en provincies wijzen geschikte locaties aan voor snellaadinfrastructuur in binnenstedelijk gebied en langs provinciale wegen.
  - Gemeenten en regio's maken in bestaande en nieuwe samenwerkingsovereenkomsten met bedrijven aanvullende afspraken over de minimale hoeveelheid laadinfrastructuur voor bedrijventerreinen.
- o Schone Lucht Akkoord
  - De gemeente Veere onderschrijft dit akkoord en spant zich in om uitvoering te geven aan de doelen

Doelstelling

Doelstelling

Duurzame mobiliteit draagt bij aan een energieneutrale gemeente Veere in 2050

Subdoelen

- o 2030 duurzame inkoop eigen wagenpark (lichte voertuigen emissieloos, zware voertuigen zoveel mogelijk emissieloos)
- o Duurzame inkoop doelgroepenvervoer (zoveel mogelijk emissieloos in 2025, uiterlijk in 2030 zonder emissies)
- o Uiterlijk 2030: emissieloos vervoer als voorwaarde bij inkoop van opdrachten
- o Faciliteren van publieke laadvoorzieningen voor elektrische voertuigen

Prioriteiten 2022-2025

Directe invloed hebben we op het wagenpark van de gemeentelijke organisatie zelf en op vervoer dat door de gemeente aanbesteed wordt. Daarnaast stimuleren en faciliteren we duurzame vormen van vervoer, bijvoorbeeld door te zorgen voor een goede

fietsinfrastructuur en het faciliteren van elektrische laadpunten.

Faciliteren laadvoorzieningen

We stimuleren elektrisch rijden en faciliteren publieke laadvoorzieningen. De daadwerkelijk plaatsing en het beheer van de palen loopt via een leveranciers/beheerders van laadpalen voor elektrische voertuigen waar de gemeente mee samenwerkt. Dat gebeurt binnen de kaders die we gaan vastleggen in de visie op openbaar laden.

Verleiden tot duurzame mobiliteit

De behoefte aan mobiliteit neemt al decennia lang toe en de verwachting is dat deze groei in onze regio ook doorzet. We willen mensen verleiden gebruik te maken van duurzame mobiliteitsvormen zoals fietsen, lopen, rijden met openbaar vervoer en met schone auto's. We faciliteren waar mogelijk onderzoeken en initiatieven die bijdragen aan duurzaam vervoer, zoals deelautoprojecten. We kijken naar de mogelijkheden en kansen voor mobiliteitshubs

Verduurzamen wagenpark gemeentelijke organisatie

De verduurzaming van het gemeentelijk wagenpark zetten we de komende jaren voort. We stimuleren de fiets en het openbaar vervoer als vervoermiddel voor dienstreizen en woon-werkverkeer. Bij het aanschaffen van nieuwe voertuigen is het uitgangspunt elektrisch en wanneer dit niet mogelijk is dan zo duurzaam mogelijk.

Uitvoeringsprogramma 2022 en 2023

Op basis van bovengenoemde prioriteiten voor het thema Duurzame mobiliteit voor de komende jaren kijken we waar en in welke rol de gemeente de meeste impact kan hebben op het realiseren van de gestelde ambities en doelstellingen. Op basis hiervan stelden we een uitvoeringsprogramma op met concrete acties voor de jaren 2022 en 2023, met een doorkijk naar 2024 en 2025.

*= direct wettelijk verplicht

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
1 *	Visie op openbaar laden en laadpalenplan vaststellen	De vraag naar openbare laadpalen neemt toe en we willen openbaar laden faciliteren en stimuleren. We zijn bezig met het maken van een visie op openbaar laden en een laadpalenplan. Hierin komt te staan hoe we het openbaar laden willen faciliteren en hoe we aanvragen voor openbare laadpalen beoordelen.	We betalen deze opdracht uit bestaand budget 2021. Eventuele extra kosten voor uitvoering zijn later pas inzichtelijk.	X			
2 *	Visie op openbaar laden en laadpalenplan uitvoeren	Als de gemeenteraad de visie op openbaar laden heeft vastgesteld voeren we de visie en het plan uit en voeren we de nieuwe werkwijze in de praktijk in.	Uitkomsten en kosten zijn later pas inzichtelijk.	X	X	X	X
3	Duurzaam vervoer stimuleren	We stimuleren burgers en bedrijven vervoer te verduurzamen. Hoe we dit precies doen laten we steeds afhangen van waar behoefte aan is in de samenleving of wat het meeste effect heeft.	Nog niet bekend.	X	X	X	X
4	Zeeuwse ontwikkelingen op het gebied van Duurzame Mobiliteit volgen en waar mogelijk aanhaken	We volgende Zeeuwse ontwikkelingen en doen hier (efficiency) voordeel mee. Met ingang van 2023 nemen we ook deel aan de RES Zeeland subtafel Mobiliteit	Onderdeel van kosten RES.				
5	Onderzoek deelauto's Domburg ondersteunen en faciliteren	Het 1 ^e onderzoek heeft interesse aangewakkerd, maar door Corona is er nog geen vervolg geweest. Eind	Nog budget beschikbaar van vorige opdracht.	X			

Nr	Omschrijving actie	Toelichting	Kosten	2022	2023	2024	2025
		2021/begin 2022 strategie bepalen hoe en of we verder gaan.					
6	Verduurzamen eigen wagenpark	Bij aankoop van nieuwe voertuigen wegen we duurzaamheid en de CO ₂ besparing zwaar mee. We kopen zo duurzaam mogelijk in.	Via inkoopbudget voertuigen.	X	X	X	X
7	Plaatsen van oplaadpunten op eigen parkeerterreinen	We faciliteren openbaar laden en plaatsen meer oplaadpunten op gemeentelijk(e) (beheerde) parkeerterreinen. Waar en hoe volgt uit onze visie op openbaar laden.	Nog niet bekend.	X	X	X	X
8	Haalbaarheid van overkappen van parkeerterreinen met zonnepanelen onderzoeken	We zijn bezig met het onderzoeken van de haalbaarheid en wenselijkheid van het overkappen van parkeerterreinen met zonnepanelen in de gemeente Veere.	€10.000,- in 2022	X			
9	Opwekken zonne-energie op parkeerterreinen uitvoeren/faciliteren	Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek onder 8 faciliteren we dit (eigen parkeerterreinen) of stimuleren we dit (privaat eigendom). De wens is om dit te combineren met laadpalen.	Uitkomsten en kosten zijn later pas inzichtelijk.	X	X	X	X

9. Uitvoering

Samenwerken en participatie

Voor het halen van de doelen uit dit programma en de snelheid waarmee zijn we samen aan zet. Niet alleen Rijk, Provincie en Gemeente, maar ook en vóóral inwoners, bedrijven, instellingen en toeristen. Duurzaamheidsmaatregelen raken ons dagelijkse leven en sommige doelen vragen gedragsverandering. Verbondenheid tussen alle partijen is belangrijk om de gezamenlijke doelstellingen te halen. We hebben samen nog een grote opgave te gaan. Participatie vinden we daarom erg belangrijk. We gaan naar onze dorpen en steden toe en overleggen hoe we de duurzaamheidstransitie samen op gaan pakken.

Als gemeente oefenen invloed uit en sturen we op onze doelen met participatie, communicatie, voorlichting, toezicht op regels, het begeleiden en ondersteunen van initiatieven, samenwerken, het goede voorbeeld geven en soms door het verstrekken van subsidies en/of goedkope leningen. Ook geven we lokale duurzaamheidsinitiatieven en -successen een platform.

Ontwikkelingen volgen

We zijn voor de energietransitie afhankelijk van de stand van de techniek, beleid en regels van de landelijke overheid en soms zelfs Europa. We volgen landelijke ontwikkelingen goed en vertalen deze naar de opgave voor Veere en beoordelen de impact die dit voor Veere heeft. Technische ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid gaan snel. We volgen deze technische ontwikkelingen en kijken welke gevolgen dit heeft voor ons beleid en welke kansen ze bieden. Als dat nodig is sturen we ons beleid bij.

Communicatie en educatie

Communicatie en educatie zijn belangrijk om de ambities en doelstellingen uit het Omgevingsprogramma Duurzaam Veere te halen. Via communicatie en educatie creëren we draagvlak voor het milieubeleid, bevorderen we milieuvriendelijk gedrag en stimuleren we de gezamenlijke verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven, toeristen en de gemeente. Communicatie en educatie zijn daarom als rode draad verweven in dit Duurzaamheidsplan.

Organisatie

Het Omgevingsprogramma Duurzaam Veere voeren we uit in de organisatie als een programma. Medewerkers van diverse afdelingen en onderdelen zijn in allerlei rollen betrokken. De Stuurgroep Duurzaamheid stuurt het programma aan. Hierin zitten de wethouder(s) met de

portefeuille Duurzaamheid, de directeur of afdelingshoofd dat over het programma Duurzaamheid gaat en de Beleidsmedewerkers Duurzaamheid.

Over de uitvoering gaat het programmateam Duurzaamheid. Hierin zitten collega's uit de organisatie die (voornamelijk) uitvoering geven aan onderdelen van het Omgevingsprogramma Duurzaam Veere.

Financiën en personeel

In 2022 ramen we een budget van €115.000,- voor de uitvoering van het Omgevingsprogramma Duurzaam Veere. Hiervan is €55.000,- al gelabeld omdat er al (structureel) afspraken voor lopen. Daarnaast zijn er diverse andere budgetten waar indirecte kosten van duurzaamheid uit gedekt worden. Denk aan inkoopbudgetten en budgetten voor beheer en onderhoud.

Met ingang van 2023 ramen we jaarlijks een budget van €100.000,- voor uitvoering van het Omgevingsprogramma Duurzaam Veere.

Voor de uitvoering van het Omgevingsprogramma Duurzaam Veere is bestaande fte beschikbaar in 2022:

- Structureel 0,4 fte regie/coördinatie door beleidsmedewerker Duurzaamheid en Milieu
- Structureel 1 fte Beleidsmedewerker Duurzaamheid (focus op thema Energie)
- Structureel 0,15 fte Natuur en milieueducatie
- Incidenteel 0,3 fte energiecoach

- Thema Leefomgeving: diversen
- Thema Klimaat: structureel 0,5 fte uitvoerend, 0,5 fte beleid
- Thema Circulaire economie: Beleidsmedewerker afval
- Thema Duurzaam vervoer: Beleidsmedewerker verkeer (uitvoerend)

Voor de thema's Duurzaam Vervoer en Circulaire Economie en Natuur- en milieueducatie en communicatie is met ingang van 2023 structureel meer beleidscapaciteit nodig om het huidige programma uit te kunnen voeren. Het gaat om 0,5 fte Beleidsmedewerker Circulaire Economie, 0,5 fte Beleidsmedewerker Duurzaam Vervoer en 0,5 fte Medewerker milieucommunicatie/educatie. Deze extra capaciteit is opgenomen in de Meerjarenbegroting.

Voor de uitvoering van de Transitievisie Warmte en het opstellen van wijkuitvoeringsplannen de komende jaren hebben we (veel) meer capaciteit nodig en dit is een nieuwe taak. Deze extra capaciteit is nog niet meegenomen in de Veerse meerjarenbegroting. De (tijdige) haalbaarheid en betaalbaarheid van de Transitie Visie Warmte is afhankelijk van extra Rijksmiddelen. Meerdere gemeenten in Nederland geven

aan het Rijk aan dat voor de uitvoering van de TVW Rijksgelden nodig zijn, we willen het Rijk en de VNG hier samen met Zeeuwse partners een brief over sturen. Onderstaande tabel geeft aan om welke capaciteit het volgens landelijk onderzoek en ramingen gaat. Waarbij we nog moeten nagaan of we als Veere onder een kleine gemeente vallen of onder een middelgrote gemeente, vanwege de grote hoeveelheid recreatiewoningen in de gemeenten.

Gemeentelijke taken	Klein	Middel	G40	
Wijkuitvoeringsplan – planfase	0,8 – 1,1	0,9 – 1,4	1,2 – 1,8	fte per per jaar per wijk
Wijkuitvoeringsplan – uitvoeringsfase	1,7 – 2,1	1,9 – 2,4	1,9 – 2,4	fte per jaar per wijk
Totaal	Hangt af van aantal wijkuitvoeringsplannen			
Samenwerking corporaties & VVE's	0,3 – 0,4	0,6 – 0,9	1,4 – 2,1	fte per jaar
Vergunningverlening, toezicht en handhaving				Beperkt
Gemeentebrede communicatie incl. energieloket	0,9 – 1,1	1,8 – 2,2	3,8 – 4,6	fte per jaar
Verduurzamen eigen vastgoed	0,1 – 0,2	0,5	0,75 – 1,25	fte per jaar
Verduurzamen maatschappelijk vastgoed	0,3 – 0,5	0,5 – 0,7	1,1 – 1,5	fte per jaar
Verduurzamen overige utiliteitsbouw	0,3	0,5	0,75	fte per jaar
Monitoren en herijken TVW	0,25	0,3 – 0,5	1 – 1,5	fte per jaar
Totaal	2,15 – 2,75	4,2 – 5,3	8,8 – 11,7	fte per jaar

Stimuleringslening Duurzaam Langer Thuis (Duurzaamheidsfonds)

Om de uitvoering te versnellen zetten we een Stimuleringslening Duurzaam Langer Thuis op. Woningeigenaren in de gemeente Veere kunnen hiermee een lening krijgen voor maatregelen om het langer zelfstandig in de eigen woning blijven wonen, maatregelen om woningen te verduurzamen en maatregelen om het energieverbruik te verminderen. Deze lening start in 2022 in deze vorm en is een revolverend fonds. Dit betekent dat de afbetalingen van de leningen weer terugvloeien in het fonds. Woningeigenaren in de gemeente Veere kunnen deze lening combineren en stapelen met alle andere leningen en subsidies die er zijn. De huidige regeling Stimuleringsregeling Woningverbetering gaat over in deze lening.

Het fonds voor de Stimuleringslening Duurzaam Langer Thuis start in 2022 met een ongeveer €450.000,- in het fonds en we ramen €50.000,- aan uitvoeringskosten voor het behandelen van (extra) aanvragen en promotie en communicatie. In totaal is dit €500.000,-. Waarvan €200.000,- dat over is uit in huidige Stimuleringslening Woningverbetering. En €300.000,- van budget geraamd in de Begroting 2022 voor het Duurzaamheidsfonds. In 2023 komt hier een storting van €200.000,- bij en vanaf 2024 jaarlijks €100.000,-.

Monitoring en evaluatie

Op <https://klimaatmonitor.databank.nl/dashboard/> staan de laatst bekende gegevens over de voortgang van de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Veere. Via de begrotingscyclus rapporteren we over de voortgang van de hoofddoelstellingen van dit programma. We geven aan hoe ver we staan met parameters zoals CO₂ reductie en hoeveelheid opgewekte duurzame energie. Het college evalueert daarnaast 2 jaarlijks het Duurzaamheidsprogramma en de uitvoeringsagenda. Hebben we wat in het Duurzaamheidsprogramma en de uitvoeringsagenda staat ook daadwerkelijk gerealiseerd en liggen we op schema voor onze doelen? Lukt het om de gestelde doelen te realiseren binnen het ingezette beleid? We kijken of het nodig is bij te sturen.